

KERK-ZIJN OP VLIELAND

Protestantse Gemeente Vlieland
beleidsplan 2016 - 2020

1. Inleiding

Het vorige beleidsplan van de Protestantse Gemeente Vlieland, die destijds nog in oprichting was, kende een ontwikkelingstraject van een aantal jaren. Er werd aan begonnen in 1999, toen ds. H. Pals net aan de gemeente verbonden was. In november 2002 werd het plan door de kerkenraad vastgesteld en door de gemeente geaccordeerd. Na het vertrek van ds. Pals in 2005 is het document geactualiseerd en vastgesteld voor een looptijd van vijf jaar (2005-2010). Het is bijzonder om te merken hoe actueel de uitgangspunten en voornemens van toen gebleven zijn. Anderzijds zijn er veel ontwikkelingen geweest, die het noodzakelijk en wenselijk maken de beleidsvoornemens opnieuw tegen het licht te houden en ons er rekenschap van te geven welke wensen en mogelijkheden wij hebben en welke uitdagingen we in de komende vijf jaar voor ons zien.

2. Wie zijn wij?

2.1. Uitgangspunt: kerk-zijn op Vlieland

We willen met elkaar kerk zijn midden in de Vlielandse samenleving. We willen een kerk zijn die mensen een toevluchtsoord en een thuis biedt vanuit de bron van de liefde die God is. Daarom leggen we ons zelf de verplichting op te streven naar een kerk die

- a. open staat voor alle eilanders
- b. even gastvrij is voor toeristen als voor eilanders
- c. gericht is op ontmoeting
- d. de behoefte van mensen belangeloos centraal stelt

Hierbij past het kerkmodel van een open kerk, met nadruk op het samen zoeken naar wat waarachtig en betrouwbaar is en met ruimte voor ieders bijdrage daaraan.

2.2. Kerk binnen de plaatselijke samenleving: eilander gemeenschap centraal

Onze kerkelijke gemeenschap is verweven met de eilander-gemeenschap, die voor Vlielanders van essentieel belang is. Ook voor gelovige mensen geldt dat de eilander-gemeenschap misschien wel belangrijker is dan de kerkelijke. Dit brengt met zich mee dat de kerk op het punt van saamhorigheid nauwelijks iets extra's heeft te bieden. Veel mensen beleven de kerk ook niet als een eigensoortige gemeenschap, maar als een deel van het sociale weefsel. Daarom is het extra moeilijk mensen te motiveren zich specifiek verantwoordelijk te voelen voor de kerk en zich daarvoor in te zetten. Vanuit de schatkamer van de christelijke traditie die rijk gevuld is met woorden, verhalen en rituelen, kan de kerk wel impulsen geven aan de viering en beleving van de scharniermomenten van het bestaan (geboorte, trouw, rouw) en stimuleert zij de verdieping en zuivering van de gemeenschap. Dit gebeurt door persoonlijk pastoraat, voorbeden voor zieken, wijkavonden over algemene thema's, artikelen in het (huis aan huis verspreide) kerkblad en in de dorpskrant. Een sterk contactmiddel is ook het brengen van de bloemen uit de eredienst als teken van verbondenheid van de kerkelijke gemeente bij alle eilanders in hun wel en wee.

Het kerkgebouw heeft een bijzondere uitstraling, mede door de kracht van het geloof van eeuwen dat daarin voelbaar is. Voor vrijwel alle eilanders is het ‘onze’ kerk en bijna iedereen die op Vlieland ter aarde wordt besteld, ‘gaat door de kerk’. De rouwsamenkomsten en de gedachtenisviering op oudejaarsdag, de indrukwekkende 4-mei ceremonie, het kinderkerstspel, maar ook de concerten en andere culturele activiteiten dragen uit waar de kerk voor staat: de spirituele dimensie van het bestaan en de overtuiging dat God geen stiefkinderen kent.

We hebben wel leren inzien dat het risico van vervaging van onze eigen kerkelijke identiteit niet denkbeeldig is. Door open te staan voor iedereen en aan te sluiten bij wat we om ons heen horen, kan het besef van onze eigenlijke bronnen naar de achtergrond schuiven. Permanente aandacht voor het interne geloofsgesprek en voor de vorm waarin dit gevoerd kan worden, is noodzakelijk, juist ook omdat de gemeente zo klein is en mensen elkaar altijd weer en overal tegenkomen. Wie ’s ochtends een conflict op het werk heeft gehad, zal niet zo gemakkelijk ’s avonds bij dezelfde mensen aanschuiven om over ‘de binnenkant van het hart’ te spreken. We zijn er echter van overtuigd dat ontmoeting en geloofsgesprek onmisbaar zijn om als gemeentekrachtig en als mensen gelovig te blijven.

2.3. Samenstelling en opbouw gemeente

De gemeente kan met recht getypeerd worden als ‘klein en grijs’. De kaartenbak telt ca. 35 adressen en een kleine 60 leden van de PKN. De bij de gemeente betrokken leden van andere kerkgenootschappen dienen officieel als gastleden geregistreerd te worden, maar met deze subtiele verschillen houden we ons niet op. Zo heeft een aantal jaren lang iemand van de wal die in zijn woonplaats lid is van een ander kerkgenootschap, naar volle tevredenheid gefunctioneerd als lid van de kerkenraad; deze persoon kon juist door een zekere afstand tot het dagelijks reilen en zeilen van Vlieland een heilzame inbreng hebben.

Het aantal actieve leden is ongeveer 25. Vermeldenswaard is dat drie leden van de gemeente in Rotterdam wonen. Het is een bijzondere uitdaging het contact met hen te onderhouden en te zoeken naar manieren waarop zij hun betrokkenheid bij de gemeente daadwerkelijk gestalte kunnen geven.

3. Wat doen we en wat willen we?

3.1. Vieringen

Het in stand houden van de wekelijkse zondagse eredienst is tot nu toe de eerste prioriteit. In vrijwel het gehele jaar overtreft het aantal gasten onder de kerkgangers het aantal Vlielanders. Juist vanwege die gasten willen wij dat er een ongebroken ritme is: “elke zondag om 10.00u is er kerkdienst”. Dit vergt veel organisatie, maar lukt goed, mede omdat voorgangers en musici graag voor een weekend naar het eiland komen. De kerkenraad heeft drie orden van dienst vastgesteld als basis van de eredienst en vraagt gastvoorgangers zich daaraan, zonder krampachtigheid, te houden. Zonder enig probleem is het Liedboek van 2013 ingevoerd, waarvan de gemeente 150 exemplaren heeft aangeschaft. Om te voorkomen dat er iedere week weer liederen op losse blaadjes moeten worden uitgedeeld, vragen we de voorgangers dringend zich bij hun liedkeuze tot deze bundel te beperken. Wat de Bijbelvertaling betreft staat het de eigen voorganger en de gastvoorgangers vrij de vertaling te gebruiken die zij verkiezen; wel beschouwen we de Nieuwe Bijbel Vertaling als de gangbare.

Het aantal kerkgangers varieert van 25 in januari en november tot 200 in juli en augustus. De samenstelling van de groep mensen die Gods lof zingen verschilt van week tot week. Dat maakt het vrijwel onmogelijk om een serie diensten rond één thema te houden of een bepaald Bijbelboek in *'lectio continua'* te lezen.

Getracht wordt in de zes weken van het toeristische hoogseizoen een vorm van kindernevendienst te organiseren, maar dit is sterk afhankelijk van de beschikbaarheid van leden die deze verantwoordelijkheid op zich kunnen en willen nemen.

Er zijn enkele liturgische samenkomsten met een bijzonder karakter: Op Hemelvaartsdag is veel ruimte gemaakt voor een meditatieve wandeling, die de kern van de liturgie van die dag vormt. Eén of tweemaal per jaar is er een openluchtdienst in de diaconietuin. We streven er naar deze dienst anders van karakter te maken dan 'een gewone dienst zonder dak boven je hoofd', maar ervaren dat dit niet eenvoudig is. Samen met de vrijgemaakt gereformeerde kerkgroep die in juli en augustus eigen diensten in onze kerk organiseert, wordt jaarlijks een zangdienst georganiseerd in de middag of avond. De kleine rooms-katholieke gemeenschap op het eiland vindt gastvrij onderdak in onze kerk voor een maandelijks viering van eucharistie of woord en communie.

Ieder jaar worden enkele huwelijken kerkelijk bevestigd in onze kerk, meestal van echtparen van de wal, die op Vlieland trouwen. Na jaren van 'droogte' mocht in 2015 opeens vier maal de doop bediend worden.

De eigen predikant heeft bij de eredienst een speciale positie. Een gemeente die niet anders heeft dan gastvoorgangers, kan zich overgeleverd voelen aan de voorkeuren van de toevallige voorganger, die als passant de eigen orde van dienst gebruikt en de eigen favoriete preek houdt. De eigen predikant waarborgt de eigenheid en de continuïteit van de vieringen en legt de verbinding met het dagelijkse leven: de bijzonderheden van het eiland bestaan en het concrete wel en wee van mensen op het eiland.

3.1.1. Wat willen we op dit punt veranderen en hoe dan?

We zouden wensen dat meer Vlielanders de stap over de drempel van de kerk(-dienst) wagen. Maar er is drempelvrees: angst voor het onbekende, moeite om te breken met het ingesleten patroon van niet-gaan, anders dan voor gasten geldt voor eilanders dat het onmogelijk is om anoniem ter kerke te gaan. De taal van de kerkdienst is ook niet de taal van de straat. Vervreemdt de kerk zich door haar ritueel en taal van ieder die niet tot de ingewijden behoort? Anderzijds: vraagt het eigene van de kerk niet juist om een andere taal dan de taal van alledag? In elk geval zouden beide talen elkaar wel moeten raken! Als de leden voldoende toegerust zijn om dergelijke thema's niet uit de weg gaan, kan in alledaagse gesprekken soms iets verhelderd worden over de gang van zaken bij de kerkdienst. Het kerkgebouw is in elk geval voor de meeste eilanders geen onbekende ruimte, vanwege de vele activiteiten in de kerk. Gehoopt mag worden dat de gebruikte taal en rituelen bij uitvaarten, op de oudejaarsdag en de 4-mei samenkomst en het kinderkerstspel een zekere openheid kweken voor het eigene van de kerkdienst. Een ander communicatiemiddel dat ons ten dienste staat om deze zaken meer gericht aan de orde te stellen, er belangstelling voor te wekken en de kennis te vergroten, is het kerkblad, dat op het eiland huis aan huis wordt verspreid en ook door niet-kerkleden redelijk goed wordt gelezen. Daarnaast zijn er ongeveer 300 postabonnees 'aan de wal'. Het is een goed middel om onder de aandacht te brengen waar de kerk voor staat, in haar eredienst, in wat de kern van haar roeping is en ook bij vraagstukken van sociaal-maatschappelijke aard. Tot 2014 werd het geluidssignaal van de kerkdienst doorgegeven naar de leden met kerktelefoon en op het plaatselijke kabelkanaal. Door technische veranderingen is deze overdracht in 2015 gestopt. Het is een prioriteit voor de kerkenraad om te proberen dit in de een of andere vorm te herstellen.

3.2. Pastoraat

Pastoraat op Vlieland moet aansluiten bij het algemene meeleven met elkaar, over de grenzen van sociale groepen heen. De aard van de samenleving maakt contact makkelijk, maar maakt het tegelijk lastig aan te geven wat daarin specifiek kerkelijk is. Veel inzet van onze leden op dit punt wordt niet herkend als kerkenwerk. Op zich hoeft dat ook niet, maar een gevolg is wel dat de pastorale zorg van de kerk voor velen vrijwel onzichtbaar is.

Het uitdrukkelijk kerkelijke pastoraat, uitgevoerd door ambtsdragers, verloopt vooral via het brengen van de bloemen uit de eredienst bij mensen die verdrietige of juist vreugdevolle dingen beleefd hebben. De regelmatig opgeroepen, verbaasde reactie: "Fijn, maar ik ben helemaal geen lid van de kerk!" geeft een kans om duidelijk te maken hoe hier vanuit de kerk tegen aangekeken wordt. Daarnaast vertegenwoordigen de ambtsdragers nadrukkelijk de kerk bij samenkomsten in het verzorgingshuis en bij bijzondere samenkomsten, zoals op oudejaarsavond. De eigen predikant heeft binnen het pastoraat een speciale positie. Niet alleen omdat hij duidelijk herkend wordt als 'gezicht van de kerk', maar ook omdat hij enigszins apart staat en men hem vanwege het ambt meer in vertrouwen durft te nemen. De gemeenschap op Vlieland is klein en iedereen is bekend met elkaar en van elkaar afhankelijk. Daarom is het moeilijk om iemand uit die gemeenschap als vertrouweling te aanvaarden. Er blijft altijd een reserve: is die ander werkelijk te vertrouwen? - zeker als het om ingrijpende, intieme aangelegenheden gaat. Door de onderlinge nabijheid is er nog een andere gereserveerdheid: is die ander wel kundig genoeg?

Hier komt nog bij dat door de lange reistijden naar de wal acute situaties aangepakt moeten worden door de hulpverleners die aanwezig zijn. De predikant kan bij sociale en geestelijke nood meer bijspringen dan op andere plaatsen. Tenslotte is de predikant ook een herkenbaar aanspreekpunt voor de toeristen. Allereerst voor de vaste, vaak terug komende kerkelijke gasten die de kerkdienst meemaken en daar het contact met de predikant hernieuwen. Maar ook voor de niet-kerkelijke gasten fungeert de predikant soms als pastor of vertrouwenspersoon, naar wie ook verwezen wordt door andere instanties.

Ongeveer 15 jaar geleden zijn alle mensen bezocht die als kerklid ingeschreven waren, maar van wie niet bekend was of en hoe zij zich bij de kerk betrokken wisten. Dit leverde heel verschillende reacties op:

- irritatie over het feit dat men benaderd werd, terwijl men zich er niet van bewust was kerklid te zijn of meende al uitgeschreven te zijn
- uitingen van onverschilligheid tegenover geloof en kerk
- waardering voor de persoonlijke aandacht van de kerk en/of voor de positie van kerk en kerkgebouw op Vlieland
- het gevoel herinnerd te worden aan iets wezenlijks voor het eigen leven.

De gesprekken leverden indertijd een flink aantal verzoeken tot uitschrijving op, maar minstens evenveel mensen spraken uit dat ze er voor kozen lid te zijn en te blijven van de kerk, al is het soms moeilijk om expliciet aan te geven waarom. De kerkenraad heeft het voornemen een dergelijke rondgang opnieuw te maken binnen de periode van dit beleidsplan.

3.2.1. *Wat willen we veranderen en hoe dan?*

We zouden willen dat Vlielanders in het algemeen meer oog krijgen voor de bijzondere bijdrage van de kerk en de kerkleden aan het leven op Vlieland. We zoeken naar mogelijkheden om regelmatig contact te hebben met mensen aan de 'rand'. Zowel met hen die zich van de kerk hebben afgewend als met hen die een aarzelende en kwetsbare openheid hebben voor wat kerk en traditie te bieden hebben. Dit geldt speciaal voor hen die zijn afgehaakt: mensen

die vroeger actief waren in de kerk, veelal als ambtsdrager, maar die zich om vaak niet geheel duidelijke redenen teruggetrokken hebben, hoewel zij meestal nog wel lid zijn. Daarnaast willen we een duidelijker pastoraal aanbod doen aan de gasten van het eiland.

In de laatste periode van de laatste predikantsvacature (2005-2008) behartigde een groep vrijwilligers onder leiding van een op het eiland woonachtige kerkelijk werker het pastorale bezoekwerk. Vrij kort na de vervulling van de vacature besloten de meeste van de betrokkenen deze taak neer te leggen. De redenen hiervoor liepen uiteen: van eigen leeftijd en zwakke gezondheid tot weinig 'klik' met de nieuwe predikant. In z'n algemeenheid speelde zeker ook mee dat pastoraat toch eerst en vooral gezien wordt als de taak van de beroepskracht. Tegelijk verloopt het contact tussen kerk en inwoners en gasten van het eiland voor het overgrote deel via de 'gewone' leden van de kerk. De kerkenraad wil onderzoeken op welke manier zij het beste kunnen worden toegerust tot deze taak en hoe zij elkaar kunnen bemoedigen en informatie kunnen delen. In het bijzonder is dit van belang vanwege de predikantsvacature die over enkele jaren verwacht kan worden.

Speciale aandacht verdienen de bewoners van zorgcentrum De Uiterton. Het centrum is met pijn en moeite gered van sluiting en maakt een grote transitie door. Er zijn momenteel weinig bewoners, die bovendien door toenemende zorgvraag een afnemende belangstelling tonen voor zaken buiten hun eigen kleine kring. Gehoopt mag worden dat deze situatie zal veranderen als de herstructurering van de ouderenzorg en de bouw van een nieuw centrum voltooid zullen zijn. In het proces van bepalen welke (geestelijke) zorg noodzakelijk en wenselijk is op het eiland en welke faciliteiten daarvoor nodig zijn, spreekt de kerk via de predikant ook mee.

3.3. Vorming en Toerusting

Van alle kerkelijke activiteiten is vorming het meest onderhevig aan schommelingen en wisselende behoeften. Gespreksgroepen komen samen, beleven een periode van bloei, maar verlopen daarna ook weer snel. Hierbij speelt zeker een rol dat contacten in de kleine samenleving van Vlieland intens en veelvuldig zijn, zoals beschreven onder 2.2. Naast de onderlinge toerusting in de vrouwenvereniging en in de vergaderingen van de kerkenraad en haar commissies vindt toerusting ook plaats in de jaarlijks georganiseerde wijkavonden waarbij alle eilanders worden uitgenodigd en waarin een aantal mensen die nooit in de kerk komen, enthousiast meedoet. Meer incidentele bijeenkomsten als theateervoorstellingen vanuit Bijbelse of kerkelijke thematieken, die georganiseerd kunnen worden bij de gratie van ruimhartige subsidies van bepaalde stichtingen 'aan de wal' blijken bij Vlielanders helaas weinig populair. Ook bij vorming en toerusting is de rol van de eigen predikant belangrijk. Iemand die theologisch en pastoraal geschoold is en de situatie van de eilanders kent, kan er aan bijdragen dat de werkwijze en de thematiek fris en afwisselend blijven, terwijl ook recht gedaan wordt aan de specifieke eilandsituatie.

3.3.1. Wat willen we veranderen en hoe dan?

Als nieuwe activiteit beginnen we in deze periode met inloopochtenden in de kerk, om daar 'ronde-tafel-gesprekken' te voeren, een laagdrempelig experiment, dat hopelijk inzicht geeft in het soort vragen waar mensen mee rond lopen en tegelijk een kans biedt om het eigene van de kerk aan de orde te stellen. Daarin past ook het streven om een aansprekende vorm van Bijbelstudie te ontwikkelen. In contacten geven mensen soms aan dat ze wel belangstelling hebben om meer te weten over wat ze uit hun christelijke opvoeding hebben meegekregen, maar wat in de volwassenheid nooit tot een bewust eigen bezit is geworden.

3.4. Diaconaat

Mensen, dichtbij en ver weg, kunnen in situaties terecht komen, waarin ze het zonder hulp van buiten af niet redden. De oorzaak kan gelegen zijn in natuurlijke of sociaaleconomische omstandigheden, in ziekte of hun door anderen aangedaan onrecht. Vanuit bijbels perspectief gaat dit de inwoners van Vlieland aan, of zij kerkelijk zijn of niet. Hulp met geld zal nooit het eerste of het enige zijn; het gaat er om mensen in staat te stellen zelf hun eigen situatie te verbeteren. Als het onze manier van leven is die er aan bijdraagt bepaalde vormen van onrecht in stand te houden, ligt de taak bij ons om hier verandering in te brengen.

Bij de inzameling van gaven sluiten wij aan bij grote organisaties, in de eerste plaats Kerk-in-Actie. Vlieland is immers maar klein en de opbrengsten zijn navenant bescheiden. Een grote organisatie kan stabiliteit bieden en over een langere periode hulp bieden, waardoor een zodanige opbouw kan plaats vinden, dat mensen zich op den duur zelf kunnen redden. We maken dankbaar gebruik van het landelijk uitgegeven materiaal als folders, posters, gebeden, liederen of gedichten voor de eredienst, toelichtingen op de collecte.

Voor de betrokkenheid van mensen is het echter ook goed kleine en herkenbare acties te steunen. Zo dragen wij bij aan het werk op Sri Lanka, dat door een plaatsgenote wordt gedaan. Een aantal jaren lang hebben wij twee Nepalese studenten gesponsord, op dat spoor gezet door een geregelde gastvoorganger. Onlangs mochten wij een deel van de achterban vormen voor een jonge Vlielandse, die in de door Israël bezette gebieden wilde werken. Het is buitengewoon jammer dat haar inzet om politieke redenen geen doorgang kon vinden. We zijn daarom op zoek naar een vergelijkbaar project, waardoor de echte vragen rond ontwikkelingswerk en opbouw concreet voelbaar gemaakt kunnen worden.

We participeren in het werk van de Voedselbank in Harlingen. De Vlielandse VMBO-school steunt dit werk en stelt ook voedselpakketten samen voor Vlielanders. Het is bijzonder om te merken dat er een beroep op de kerk gedaan wordt om deze pakketten op de juiste plaats te krijgen. Het is leerzaam voor leerlingen en schoolleiding om te ontdekken dat een dergelijk pakket soms niet welkom is, niet omdat er geen behoefte aan is, maar omdat het als vernederend ervaren wordt publiekelijk als ‘arme’ bekend te staan. Om echt te helpen is niet alleen inzet en goede wil nodig, maar vooral ook respect voor de menselijke waardigheid van degenen die je wilt helpen! Die les nemen wij zelf ook ter harte als we incidenteel mensen op het eiland financieel ondersteunen met een gift of een voorschot. We proberen door deze ondersteuning onder meer te voorkomen dat mensen die hun financiën net weer enigszins op orde hebben door een onverwachte tegenvaller direct weer in de schulden raken.

3.4.1. Wat willen we veranderen en hoe dan?

In samenwerking met de gemeente Vlieland zoeken we mogelijkheden om een ‘mini-voedselbank’ op te richten. Een plaatselijke supermarkt heeft namelijk aangeboden verse producten en producten die de uiterste verkoopdatum naderen aan het eind van iedere week gratis ter beschikking te stellen. Hoe krijg je goede producten bij mensen die wel wat steun kunnen gebruiken, zonder hun het stigma van de armoede op te plakken?

Zoals hierboven beschreven zijn we op zoek naar een kleinschalig project buiten onze grenzen dat de kerkelijke en niet-kerkelijke Vlielanders op een vanzelfsprekende manier betreft bij noden buiten ons directe zicht.

Speciale aandacht vraagt de liturgische zichtbaarheid van de diaconie bij bijzondere diensten als Avondmaalsdiensten, vredes- en zendingsweek, dank- en biddag.

3.5. Jeugd

3.5.1 Kinderen in de leeftijdsgroep van de basisschool.

Jaarlijks is er voor de kinderen van de groepen 3 t/m 6 een optocht op de Palmzondag. Die begint in de kerk en voert naar het verzorgingscentrum De Uiter-ton. De medewerking van de school, de fanfare die de optocht begeleidt, het gemeentelijk jeugdwerk en de staf van De Uiter-ton is geweldig, net als de deelname van de kinderen uit de genoemde leeftijdsgroep. Wel is het steeds weer de vraag of er een verbinding gelegd kan worden tussen de ‘Palmpas-enstok met snoep’ en het begin van de Paasweek.

De kinderen uit groep 7 en 8 krijgen gedurende ongeveer 25 weken per schooljaar Levensbe-schouwelijk Onderwijs (LBO) op school, dat gegeven wordt door de predikant. Met nadruk zij gesteld dat dit geen kerkelijke catechisatie is, dat zou bij veel ouders op weerstand stuiten. Wel komt de mogelijke waarde van godsdienst voor de samenleving nadrukkelijk aan de orde en de kinderen van elke jaargang bevragen de predikant spontaan en indringend op zijn ge-loof. Rond de Kerst voeren de kinderen uit deze groepen onder leiding van een enthousiaste en creatieve Vlielandse een kerstspel op.

3.5.2 Kinderen in de leeftijdsgroep van het voortgezet onderwijs

Enkele jaren geleden bereikte ons het verzoek dat de predikant ook lessen LBO aan de plaat-selijke VMBO-school zou verzorgen, maar dat verzoek werd ingetrokken toen een docent werd gevonden met de bevoegdheid dit type onderwijs te geven. Het is niet uitgesloten, dat dit idee een nieuwe kans krijgt nu beide scholen met ingang van 2016 samen opgaan in een brede school. De contacten van de kerk met de 13- tot 18-jarigen zijn momenteel erg beperkt, hoe-wel er op persoonlijk niveau wel wat bekendheid overblijft vanuit de lessen LBO op de basis-school. Die is vooral nuttig bij de coaching van de VMBO-scholieren die ter gelegenheid van 4 mei deels zelf geschreven gedichten voordragen in de kerk. Bij deze indrukwekkende cere-monie werken de kerkelijke gemeente, de scholen, de verschillende gemeentelijke diensten, politie en defensie zeer goed samen.

3.5.3. Jeugd van 16 jaar en ouder die tijdelijk werkt op Vlieland

Voor deze groep, soms buitenlandse jongeren, proberen we een thuis te zijn. Van jaar tot jaar verschilt het sterk of dat lukt en of er behoefte aan is. Buitenlandse jongeren met een christe-lijke achtergrond vinden redelijk gemakkelijk de weg naar de kerk. Voor moslims, agnosten en atheïsten ligt dat uiteraard veel gevoeliger.

3.6. Kerkenraad

Als kerkenraad van een protestantse gemeente gelden voor ons alle taken en bevoegdheden die omschreven staan in de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). De raad vergadert maandelijks. Vanwege de geringe omvang van kerkenraad en gemeente hebben de kerkenraadsleden niet alleen ambtelijke of bestuurlijke, maar ook veel praktisch uitvoerende taken. In feite teveel voor de zes ambtsdragers; daarom hanteren we het uitgangspunt: ‘We doen wat we kunnen en zinvol achten, het overige laten we getroost ongedaan’. De eerste pri-oriteit is het in stand houden van de wekelijkse eredienst en daarmee samenhangend het on-derhoud aan en beheer van ons monumentale kerkgebouw, zodat het beschikbaar blijft voor de eredienst op zon- en feestdagen, voor huwelijksbevestigingen en uitvaarten.

De tweede prioriteit ligt bij het daadwerkelijk betrokken blijven bij de noden en vreugden van alle inwoners van Vlieland, in geestelijk en materieel opzicht.

Getracht wordt invulling te geven aan het zeker bij ons levende besef dat we als plaatselijke gemeente deel uitmaken van grotere kerkelijke verbanden; in de praktijk is dit echter lastig omdat het bezoeken van een avondvergadering altijd een overnachting aan de wal met zich meebrengt en daarmee van 8 en 24 uur van onze tijd neemt. Wel draait de predikant volledig mee in het College voor de Kerkvisitatie.

Wij zijn voornemens in gesprek met de gemeente te bezien of de prioriteiten die we gesteld hebben, nog steeds als de juiste gezien worden. Daarbij weegt zwaar dat de huidige kerkenraadsleden over het algemeen al lang actief zijn in het kerkenwerk en hun ambtsperiode telkens stilzwijgend verlengd wordt. Er is vermoeidheid te bespeuren en de diepgevoelde wens het ambt aan een ander over te dragen. Alleen, aan wie?

De kerkenraad bestaat momenteel uit de parttime predikant, vier ouderlingen, onder wie preses en scriba, en één diaken. Daarnaast zijn we gezegend met een zeer actieve kerkrentmeester die momenteel geen ambtsdrager is.

3.7. Financiën en Beheer

3.7.1 Inkomsten

De gemeente krijgt haar inkomsten voor iets meer dan een kwart uit de vrijwillige bijdragen van leden, giften van niet-leden en de collecten in de zondagse diensten, het zogenaamde 'levende geld'. Dit bedrag loopt jaarlijks terug. De laatste jaren is er geen actie Kerkbalans gehouden, mede omdat er geen duidelijk aanwijsbaar tekort was. De begroting voor de jaren vanaf 2016 laten echter zien dat we substantieel interen op het bescheiden vermogen en daarom heeft de kerkenraad besloten dit in de komende jaren wel te doen, in een vorm die aan de Vlielandse situatie is aangepast.

De opbrengst van de verhuur van de kerk voor uiteenlopende doeleinden zorgt voor bijna 40% van de inkomsten. Hieronder neemt de serie zomerconcerten een bijzondere plaats in; ze zijn muzikaal van hoog niveau en financieel lucratief.

Verder ontvangt de gemeente verschillende subsidies, onder meer van de landelijke kerk voor de predikantsplaats en zijn er incidentele inkomsten uit legaten en giften.

In iedere dienst worden twee collecten gehouden: de eerste voor een diaconaal doel, dat vaak landelijk bepaald wordt; de tweede voor het kerkelijke werk op Vlieland.

Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de gepubliceerde jaarrekeningen.

3.7.2. Uitgaven

De uitgaven van de gemeente bestaan voor twee derde uit de kosten van de predikantsplaats; na een aantal jaren van vacature heeft de gemeente vanaf september 2008 weer een eigen predikant, voor 80% van de werktijd. Van de overige kosten vormt het onderhoud van de gebouwen de grootste post.

Aangezien er geen kerkmusicus op Vlieland woont, komt iedere zondag een organist van de wal. Op ongeveer de helft van de zondagen is dat de heer O. Roelofsen uit Kimsward, die ook de drijvende kracht is achter de concerten. Zowel gastpredikanten als gastorganisten komen graag naar Vlieland en zij verrichten hun diensten over het algemeen tegen een geringe vergoeding. Vanuit het verleden bestaat de regel dat de bootreis van de gastpredikant gratis wordt verzorgd door rederij Doeksen.

3.7.3. Onroerende goederen

De gemeente is eigenaresse van drie onroerende goederen: het monumentale kerkgebouw uit 1647, de pastorie uit de jaren twintig van de 20^e eeuw, die zestien jaar geleden werd uitgebreid met zelfstandig te gebruiken gastenverblijf en de tuin bij het 17^e-eeuwse, voormalige Armhuis, die in bezit is van de diaconie. Er zijn vergevorderde plannen dit laatste bezit te verkopen aan de Stichting Monumentenbehoud Vlieland die ook het Armhuis beheert. Deze eenmalige meevaller zal wat financiële armslag geven en tegelijk de last van organisatorische verplichtingen voor de kerkenraad verminderen. We zetten ons er voor in dat een en ander in 2016 gerealiseerd wordt.

3.7.3a. Kerkgebouw

Het financiële beheer van het kerkgebouw wordt grotendeels gescheiden gehouden van de overige financiën van de kerk. Uitgaven en inkomsten die betrekking hebben op het beheer, het onderhoud en de restauratie van het gebouw worden geëgaliseerd in het onderhouds- en restauratiefonds. Het fonds wordt gevoed met de opbrengsten uit de ‘concerten hij kaarslicht’, van de rondleidingen en van de optredens van het Vlieland Zeemanskoor en, meer incidenteel, van andere muziekverenigingen. Verder genereren rouw- en trouwdiensten inkomsten. Indien deze geleid worden door de eigen predikant, dan wordt de opbrengst gebruikt ter dekking van de kosten van de predikantsplaats. Daarnaast wordt de kerk een aantal malen per jaar verhuurd voor vergaderingen en andere bijeenkomsten. Deze baten komen voor het grootste deel van niet-kerkleden; ze worden dan ook niet gerekend tot het ‘levende geld’.

In 1998 is door de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Friesland een 10-jarig onderhoudsplan voor de kerk opgesteld. Op grond van dit plan wordt 50% van de jaarlijkse onderhoudslast voor het in stand houden van het gebouw gesubsidieerd door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Door een recente wijziging in de regels kan deze subsidie inmiddels ook voor het zeer noodzakelijke onderhoud aan de binnenzijde van het gebouw worden aangewend.

In 2014 is de eerste fase van een ambitieus verbouwprogramma afgerond, bestaande uit het plaatsen van een tochtportaal bij de grote deuren, de constructie van een modern geoutilleerd koffieschenkpunt, de volledige vervanging van de elektrische bedrading en de vervanging van de verwarmingsinstallatie. In de tweede fase zijn plafondisolatie en de plaatsing van voorzetramen voorzien, alsmede het inrichten van een stiltehoek. Laatst genoemde activiteit vordert gestaag, maar de plannen tot isoleren van het gebouw liggen momenteel stil. Door gebrek aan menskracht, maar ook omdat het effect hiervan op de staat van het houtwerk onduidelijk is. Het heeft weinig zin de stookrekening te verlagen, als daardoor het vierhonderd jaar oude houten plafond zou weggroten! Acties onder inwoners en ondernemers op Vlieland hebben de verwezenlijking van dit plan mogelijk gemaakt. Met dankbaarheid noemen we de gulheid van de begrafeniscommissie die ons in staat stelde de geluidsinstallatie geheel te vernieuwen. Voor de periode van dit beleidsplan zullen vooral het reguliere onderhoud en de voortgang van de tweede fase van verbouw aandacht vragen.

3.7.3b. Pastorie en Gastenverblijf

De pastorie is in 1998-1999 grondig gerestaureerd en uitgebreid met een zelfstandig gastenverblijf. Dit gastenverblijf wordt gebruikt voor het onderbrengen van gastorganisten en van uitvoerenden musici die concerten geven in de kerk. De pastorie is sinds 2008 tegen de landelijk vastgestelde voorwaarden als dienstwoning ter beschikking gesteld van de predikant. Hoewel de pastorie in behoorlijke staat verkeert, blijft het een oud en slecht geïsoleerd gebouw. Naast incidentele aanpassingen zal op korte termijn het buitenschilderwerk bijgewerkt moeten worden.

Het gastenverblijf levert geringe huuropbrengsten op van € 35,- per nacht door verhuur aan anderen dan de musici die diensten voor de kerk verrichten. Wij zijn voornemens in 2016 de inventaris van het huisje, die momenteel bestaat uit een allegaartje van tweedehands spullen, op orde te brengen.

4. De toekomst

Onder punt 3 hierboven is meermalen vermeld hoezeer de beschikbaarheid van een eigen predikant die woonachtig is op het eiland, bijdraagt aan het goed functioneren van de gemeente. Het mag als vaststaand worden aangenomen dat de huidige predikant binnen de jaren waarvoor dit beleidsplan geschreven is, afscheid zal nemen i.v.m. emeritaat. Het valt sterk te betwijfelen of daarna opnieuw tot beroeping van een predikant kan worden overgegaan. Daarvoor kan een aantal redenen genoemd worden:

- a. Door de geïsoleerde ligging van Vlieland is een aanstelling voor minder dan 60% van de werktijd niet haalbaar. Een combinatiefunctie op het eiland zal moeilijk te vinden zijn en de reistijd naar en van de wal maakt het vervullen van een betrekking buiten Vlieland problematisch.
- b. Momenteel wordt de predikantsplaats gesteund vanuit fondsen van de landelijke kerk. Het is onzeker of deze ondersteuning gecontinueerd zal worden.
- c. Het aantal ook financieel betrokken leden op Vlieland is in de laatste jaren sterk afgenomen, grotendeels door overlijden.
- d. In 2007 werd het beroepingswerk mede mogelijk gemaakt door een garantstelling van een aantal zeer betrokken mensen aan de wal. Deze groep van zogenaamde ‘Vlielandvaarders’ is in de afgelopen jaren kleiner geworden en juist enkele van de meest actieve en bezielende leden zijn gestorven.

Als kerkelijke gemeenschap sluiten wij het wonder zeker niet uit en we beseffen dat ook na het vertrek van de vorige predikant gemeend werd dat beroeping nooit meer mogelijk zou zijn. Desondanks moeten we ons beleid baseren op de waarschijnlijkheid. Recent is een eerste gesprek gevoerd met de leden van de gemeente over de vraag ‘hoe verder?’ na het vertrek van de huidige predikant. Met deze vraag zullen wij ons als kerkenraad en gemeente op Vlieland de komende jaren ongetwijfeld intensief bezig houden.

Vlieland, december 2015